

Nødvendighed, som ligger i Trangen til dem, og det saaledes, at betydeligt Tilskud af offentlige Midler kun undtagelsesviis vilde behøves; som oftest vil et mindre Tilskud være tilstrækkeligt. Den tredie Grund for Udvalgets Forslag var den, at det ikke kan være uvigtigt for Forældrene, at de enten kunne beholde deres Børn hjemme saa længe, som muligt, eller, naar de ikke kunne det, dog kunne anbringe dem i en saadan i Nærhed af sig, — f. Ex. i den nærmeste By, — at de kunne føre et umiddelbart Tilsyn med dem, medens de nu maae sende dem bort til en af de enkelte Byer, hvor der er en lærd Skole, som ikke sjældent ligger langt borte, og det allerede ved Børnenes 9de eller 10de Aar. Det var disse forskjelligte Hovedgrunde, som i sidste Samling bevægede Udvalgets Medlemmer til at gjøre en Indstilling om, at de lærde Skoler fremtidig først skulle optræde som et selvstændigt Led i Skolernes Række for Børn fra det 13de Aar omtrent. Det, der foreslaaes her, er som alt sagt noget ganske Andet og i ethvert Tilfælde noget meget Mindre.

Det tredie Punkt i Udvalgets Forslag fra ifjor, som jeg skal tillade mig at omtale, fordi det ogsaa omhandles i dette Lovforslag, er Examen. I den Henseende er Lovforslaget ikke blevet ved det Gamle, men det er gaaet i modsat Retning af den, som Udvalget tillod sig at foreslaae. Vi foresloge, at der skulde afholdes en Fællesprøve paa eet Sted, og at denne Prøve skulde afholdes ikke af dem, der havde været Disciplenes Lærere, men af Mænd, som stode udenfor. Jeg har talt med Mange om denne Sag baade fra tidligere Dage og ogsaa fra senere Aar, og jeg kan ikke tilbageholde, at jeg næsten altid har hørt af dem, der vare Lærere, at de ønskede Examen afholdt ved Skolen af Lærerne, men jeg har kun aldeles undtagelsesviis hørt Noget, der ikke var Lærere, slutte sig til denne Anskuelse. At Lærerne ønske det, er i og for sig ganske naturligt. Det er aabenbart en Behagelighed for Læreren at kunne komme til at examinere dem, han selv har læst med; han veed, hvorledes de skulde behandles, og han er paa det Rene med det, der væsentlig interesserer ham

hos Disciplene, Disciplenes større eller mindre Glib, Disciplenes større eller mindre Tilslutning osv. Alt dette har naturligviis en stor Betydning for ham og gjør ham Examinationen let. Dernæst kommer en anden Ting, som ikke kan undlade at gjøre sig gjældende hos et Menneske, og det er den, at man ikke holder rigtig af at komme under virksom Control. Det er ikke hermed min Mening at at udtale noget som helst Skarpt, eller Noget som helst mod Bedkommende; det er Noget, der ligger i den menneskelige Natur, man synes aldrig rigtig om en Ordning, ved hvilken man ikke kan undgaae at blive bedømt af Folk, der staae udenfor, og hvor Tilfælde kunne indtræde, som medføre, at man i det Mindste bilder sig ind, at man bliver bedømt noget vilkaarligt eller urigtigt. Derimod har jeg som sagt ikke hørt, at Folk, der ikke vare Lærere, vare misfornøiede med den gamle Examenordning, fælles Prøve af upartiske Mænd, som hverken staae i Forhold til Lærere eller Examinander. Jeg har heller ikke hørt hverken blandtældre eller Yngre nogen egentlig Tvivl om, at man jo burde gaae tilbage til noget Lignende som den gamle Artium, gaae tilbage til, at Studentexamen bliver afholdt af Folk, der ikke have været Lærere for de Bedkommende, og som derfor ere nødt til at holde sig til en Undersøgelse af, hvorvidt Bedkommende ere i Besiddelse af de vigtigste positive Kundskaber i de forskjelligte Sag og tillige istand til at gjøre Rede for dem paa en selvstændig Maade, hvilket dog altid bliver langt væsentligere end en Masse Detailviden. Naar Examinationen skeer af dem, der have læst med Bedkommende, er det nemlig overordentlig vanskeligt at skjelne mellem, om det, der lægges for Dagen, virkelig er selvstændig tilegnet, eller om det mere eller mindre er indgivet dem paa en saadan Maade, at de kun kunne give det fra sig igjen i den tillærte Form. Dernæst vil, som jeg allerede har nævnt, en saadan Examen have en særlig Betydning som Controlmiddel ligeoverfor Skolerne; den er ikke alene den bedste, men i Grunden den eneste paalidelige Control, som kan havees, thi naar Disciplene baade fra de offentlige lærde Skoler og fra de private